

Karel Jaromír Erben - Kytice

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Název projektu: **Šablony v SZŠ Příbram**
- **Registrační číslo:**
CZ.1.07/1.5.003/34.0933
- **VY_32_INOVACE_CJ.1.4**
- ***Nástin české literatury 19.století***
- Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

- Autor: Mgr. Alena Šimůnková
- **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

Karel Jaromír Erben

- vědec a badatel, celoživotní existenční problémy až do funkce městského archiváře v Praze
- přeložil říšský zákoník do češtiny
- sběr a vydávání archivních dokumentů a překladů – ***Výbor ze starší literatury české***
- činnost folklorně sběratelská – ***Písně národní v Čechách, Sto prostonárodních pohádek slovanských v nářečích původních***
- témata **osudovosti, mravní svobody, viny a trestu, náhody a řádu**

Kytice

- pracoval na ní 20 let, v době, kdy vyšel Máchův Máj napsal polemickou báseň *Záhoř*, z níž se později vyvinula báseň *Záhořovo lože*.
- čerpal z různých pramenů (např. G.A.Bürger – *Lenora – Svatební košile* ve smířlivější variantě), zkombinoval řadu pověstí lidových, ale čerpal i z Václava Hájka z Libočan
- řada drastických momentů i nadpřirozených postav – romantika hrůzy, **ALE** idea **zodpovědnosti člověka za své činy** – s romantismem polemizuje

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- reflektuje myšlenky národního obrození, je ovlivněn romantickou tragikou lidského osudu, ale i ještě osvícenským racionálním přístupem ke skutečnosti.
- básně různé doby vzniku, různorodost
- **Druh a žánr:** balada (lyrickoepická skladba), dvě básně vlastenecké - ***Kytice, Věstkyně*** – osudem určeno, aby národ věčně žil – **AKTUALIZACE** - vnětextová situace – úvodní *Kytice* se obrací ke čtenáři, aby přejal odkaz národní poezie jako výtvoru kolektivního ducha

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Kytice* nezná historický čas, jen čas denní, roční, proměny doby a neproměnlivost skutků
(„**jednoť však nemizí: pevněť stojí vina...**“)
- obecná jsou i místní určení – pahorek, jezero...
- pojmenování osob v obecné rovině – matka, dítě
(v celé *Kytici* jen 5 jmen – Dora, Marie, Hana, Václav, Záhoř)
- Tato **obecnost** umožňuje soustředit se na obecné vztahy – zachycené v mýtech ---- osudy lidí se stávají součástí mýtu osvětujícího **zákon života a světa**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- motivy lásky mateřské (*Vodník, Polednice, Poklad...*), v jednom případě lásky otcovské (*Záhořovo lože*), lásky partnerské (*Svatební košile, Vrba*)
- nadpřirozené postavy jsou vnímány negativně
- motiv krutého osudu – nad životem vítězí osudová smrt – *Vrba, Štědrý den*
- *Záhořovo lože* – polemika s Máchovým Májem (Záhoř loupežník – Vilém nedojde odpuštění, Záhoř ano (pokání – 90 let)

Zamyšlení:

- **Jakým způsobem se Erben dívá na otázku viny a trestu?**
- **Uved'te konkrétně na příkladech balad**

Řešení:

- zpracování trojího **mýtu** –
 - 1) **pohanský: trest > vina** (*Vodník, Polednice*)
 - 2) **pohádkový: trest = vina** (*Zlatý kolovrat*)
 - 3) **křesťanský: trest < vina** (*Poklad*)Jen pokání (uvědomění si své viny) může přinést odpuštění – *Svatební košile, Poklad, Záhořovo lože*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Forma díla:**
- typická úsečnost, opakování děje (pohádkový princip), rychlé zvraty nálad, časté úsečné otázky a odpovědi (***Dceřina kletba***) --- **gradace**
- přísná rytmická střídmost , pádná poita
- převažuje střídavý rým (lidová píseň)
- výrazné zvukové prvky – „...*na topole podle skal zelený mužík zatleskal*“
- „*vari od našeho prahu, vari pryč ty lstivý vrahu...*“ - **zvukomalebnot**
- velká emocionalita (výkřiky, častá citoslovce)
- **Idea díla:** Vzpoura proti řádu (morálním normám) je nežádoucí. Nad tím však stojí **řád lásky (křesťanské odpuštění)**, jehož lze dosáhnout pokáním.

Anotace

- Prezentace určena pro žáky 2.ročníků. Přináší interpretaci díla, kterou je vhodné doplnit pracovním listem. Předpokládá se, že žáci dílo přečetli.
- Prezentace byla vytvořena v říjnu 2013 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum 12.11.2013. Je určena jako pomůcka k výkladu tohoto učiva pro 1 vyučovací hodinu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje:

- HAMAN, Aleš. *Trvání v proměně: česká literatura devatenáctého století*. 1. vydání. Praha: ARSCI, 2007. 370 s. ISBN 978-80-86078-71-7
- TUREČEK, Dalibor. a kol. *České literární romantično*. 1. vydání. Brno: Host, 2012. 344 s. ISBN 978-80-7294-733-1
- VODIČKA, Felix. a kol. *Svět literatury I*. 4. upravené vydání. Praha: Fortuna, 1995. 280 s. ISBN 80-7168-213-6